

Statenvoorstel 80/16 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : Betreft P&C-document waarvoor planning al is vastgelegd

PS-vergadering : 11 november 2016

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Onderwerp

Begroting 2017

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Provinciale Staten stellen jaarlijks de begroting vast. In de begroting wordt vastgelegd welke resultaten en prestaties de provincie in het begrotingsjaar levert en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. In het kader van deze begroting doen GS aan PS voorstellen om ter uitwerking van de besluitvorming bij de Perspectiefnota financiële middelen te oormerken voor een aantal opgaven/thema's, zoals Leegstand, Sterk Brabants Netwerk, Connecting Delta, Philharmonie Zuid-Nederland en uitvoering VTH. Tevens doen GS een voorstel om middelen te oormerken voor het matchen van extra rijksmiddelen die bij de rijksbegroting beschikbaar zijn gesteld.

De begroting geeft de financiële positie van de provincie weer en laat meerjarig een sluitend evenwicht van lasten en baten zien.

De begroting sluit met een meerjarig (positief) saldo van € 47,7 mln voor deze bestuursperiode. Dit saldo is beschikbaar voor verdere uitvoering van de ambities uit het bestuursakkoord en het opvangen van eventuele tegenvallers en knelpunten.

Tevens worden bij de begroting de opcenten motorrijtuigenbelasting voor het begrotingsjaar 2017 ongewijzigd vastgesteld.

Het voorstel

Begroting 2017.

1. De Begroting 2017 inclusief de uiteenzetting van de financiële positie vast te stellen en te autoriseren op het niveau van de in het overzicht van baten en lasten genoemde bedragen ([zie begroting blz. 203 - 204](#));
2. De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vast te stellen op het niveau zoals opgenomen in het overzicht van geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ([zie begroting blz. 205 - 206](#));
3. Kennis te nemen van de uitvoeringsinformatie 2017 (digitaal toegezonden) met daarin per begrotingspost de nadere specificatie van de onder beslispunt 1 vast te stellen begrotingsbedragen op de door het rijk voor alle provincies voorgeschreven uniforme taakvelden;
4. Binnen de vrije begrotingsruimte aanvullende middelen:
 - a. te oormerken ten behoeve van de bestuursopdrachten Leegstand, Connecting Delta en Sterk Brabants Netwerk en ten behoeve van Philharmonie Zuid-Nederland en ermee in te stemmen dat tegelijk met het uitwerkingsvoorstel voor het betreffende onderwerp tevens een voorstel tot wijziging van de begroting wordt voorgelegd binnen de nu afgegeven kaders;
 - b. beschikbaar te stellen voor structurele afdekking van VTH-taken vanaf 2019 en voor matching van extra middelen uit de rijksbegroting.
([Zie begroting blz. 3 - 8.](#))

Opcenten motorrijtuigenbelasting

5. De heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2017 vast te stellen.

Wijziging financiële verordening

6. De tweede wijzigingsverordening Financiële verordening Noord-Brabant vast te stellen.

Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf

7. Overeenkomstig artikel 3.4.1. van het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf de 2^e Voortgangsrapportage 2016 (bijlage 5) vast te stellen.

Onderzoeks- en Adviesagenda 2017

8. Kennis te nemen van de Onderzoeks- en Adviesagenda 2017 (bijlage 6).

Aanleiding

Het is een wettelijke verplichting dat Provinciale Staten jaarlijks de begroting vaststellen.

Bij het opstellen van de begroting hebben wij overeenkomstig de bij behandeling van het bestuursakkoord Beweging in Brabant gedane toezegging het bestuursakkoord en de daarbij behorende financiële paragraaf als

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

uitgangspunt genomen. Besluitvorming van Provinciale Staten over onder meer kaderstellende nota's en van ons college over uitvoeringsplannen ter uitwerking daarvan zijn in deze begroting verwerkt.

Ook bij het opstellen van toekomstige P&C-documenten en beleidsdocumenten zullen wij het bestuursakkoord als leidraad en uitgangspunt nemen opdat het bestuursakkoord zijn integrale doorwerking kan hebben in de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering deze bestuursperiode.

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Bevoegdheid

Het is de bevoegdheid van Provinciale Staten om de provinciale begroting vast te stellen. Dit is vastgelegd in artikel 193 van de Provinciewet. De vastgestelde begroting is kaderstellend voor de uitvoering door Gedeputeerde Staten gedurende het begrotingsjaar.

Doel

In de begroting wordt voor het begrotingsjaar vastgelegd wat de provincie gaat doen (beleidsprestaties) om de gestelde doelen te bereiken. Tevens worden de middelen beschikbaar gesteld om deze prestaties uit te voeren.

Daarnaast wordt in deze begroting ter uitwerking van de besluitvorming over de Perspectiefnota een voorstel aan u voorgelegd om ten laste van de vrije begrotingsruimte middelen te oormerken voor een aantal onderwerpen/opgaven.

Inleiding

De begroting is een belangrijk document in [de vernieuwde beleids- en P&C-cyclus](#). In de begroting programmeren wij wat de provincie gaat of laat doen om haar doelstellingen te bereiken en hoeveel middeleninzet daarvoor nodig is.

Voor het opstellen van de begroting zijn door uw Staten uitgangspunten meegegeven in het bestuursakkoord, in de Perspectiefnota 2016 en in besluitvorming over onder meer kaderstellende nota's en uitvoeringsplannen ter uitwerking daarvan.

Bij het opstellen van de begroting hebben wij de vernieuwde beleids- en P&C-cyclus zoveel mogelijk als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat wij de consequenties van de voortgang van de uitvoering 2016 zoals verwoord in de Bestuursrapportage 2016 in de begroting verwerkt hebben.

Aanvullend daarop leggen wij u in het algemeen, inleidend hoofdstuk van deze begroting een voorstel voor om financiële middelen te oormerken voor de uitwerking van de bestuursopdrachten en voor Philharmonie Zuid-Nederland waartoe door uw Staten bij de Perspectiefnota besloten is.

Op het moment dat de uitwerking van deze bestuursopdrachten de komende periode ter vaststelling aan uw Staten zal worden voorgelegd, kunnen de

geormerkte middelen via een begrotingswijziging ook daadwerkelijk in de betreffende begrotingsonderdelen worden opgenomen.

Een aantal uitwerkingen is reeds tegelijkertijd met deze begroting aan uw Staten aangeboden (leegstand) of heeft daar reeds voorgelegen (sociale veerkracht). Inspelend op de rijksbegroting stellen wij u tevens voor om extra middelen beschikbaar te stellen voor het matchen van extra middelen (€ 1,5 mln voor 4 jaar) die in de rijksbegroting voor cultuur beschikbaar zijn gesteld.

Tenslotte stellen wij u voor om vanaf 2019 aanvullend middelen beschikbaar te stellen voor de structurele afdekking van structurele VTH-taken (€ 2,5 mln in 2019 en € 6,2 mln vanaf 2020).

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Deze voorstellen zijn [in het algemeen, inleidend hoofdstuk](#) van de begroting nader inhoudelijk toegelicht.

Verbeterslag

Wij werken continu aan een verdere verbetering van de P&C-documenten. Voor dit jaar hebben wij ons hierbij, overeenkomstig de toezegging aan uw Staten, gefocust op het explicieter zichtbaar maken van de 'outcome' in de begroting, dat wil zeggen de doelstelling of het maatschappelijk effect waaraan de prestaties, acties en activiteiten van de provincie bijdragen. Tevens hebben wij die prestaties, acties en activiteiten meer geformuleerd vanuit de rol van de provincie en daar indicatoren aan gekoppeld die een beter inzicht geven in wat de prestatie is en of die ook gerealiseerd is.

Tegelijkertijd werken wij aan een beter toegankelijke, gebruiksvriendelijke en goed leesbare begroting. Enerzijds constateren wij dat de hoeveelheid beschikbare informatie steeds groter wordt en dat de wens bestaat om zoveel mogelijk in of via de P&C-documenten beschikbaar te stellen. Anderzijds dat dit de leesbaarheid, toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van P&C-documenten niet ten goede komt. Die zou juist gebaat zijn met dunnere P&C-documenten en derhalve een beperking van de daarin opgenomen hoeveelheid informatie.

Wij geven hieraan invulling door beleidsinformatie, d.w.z. de toelichting waarom we iets doen of hoe we iets doen niet meer in het P&C-document op te nemen, maar via een hyperlink te verwijzen naar het beleidsdocument waarin deze informatie is opgenomen.

Met deze verbeteringen hebben wij een volgende stap gezet in de kwaliteit van onze begroting. Dit zal zeker geen laatste stap zijn. Wij zullen gedurende het jaar continu werken aan de kwaliteit van onze beleidsdocumenten en beleidsinformatie zodat wij hieruit ook de juiste input voor onze P&C-documenten rechtstreeks kunnen afleiden of daarnaar in onze P&C-documenten op een adequate manier kunnen verwijzen.

Op deze wijze wordt het steeds beter mogelijk om de P&C-documenten te gebruiken waarvoor ze oorspronkelijk bestemd zijn, namelijk presenteren wat

we gaan doen (output), waaraan dat bijdraagt (outcome) en welke middelen daarvoor gereserveerd zijn (input).

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Flexibele middeleninzet

In de Perspectiefnota hebben wij aangegeven een financiële afwegingsladder te ontwikkelen en de mogelijkheden van een MIP (Meerjaren Integrale Planning Projectbijdragen) te onderzoeken. Doel van de ontwikkeling van deze twee instrumenten is om enerzijds een flexibeler inzet van financiële middelen om onze inhoudelijke opgaven mogelijk te maken te ondersteunen en anderzijds om tegelijkertijd transparant en inzichtelijk te houden op welke wijze in de financiële dekking van majeure opgaven en projecten voorzien wordt.

Financiële afwegingsladder.

Voor nieuwe opgaven bestaat de natuurlijke neiging om een beroep op algemene middelen te doen, i.c. op de vrije begrotingsruimte. En hoewel we in deze begroting nog steeds een substantiële, structurele vrije begrotingsruimte presenteren, constateren we ook dat het niet uitgesloten is dat die ruimte op middellange termijn onder druk komt te staan (zie ook kopje 'Provinciale inkomsten' onder Financieel kader). Daarop willen we nu in onze afwegingsprocessen al anticiperen en daarom hebben we een financiële afwegingsladder ontwikkeld die erop gericht is het beroep op algemene middelen (vrije begrotingsruimte) zoveel mogelijk te beperken tot die situaties waarin dat echt noodzakelijk is.

Wij zullen deze ladder ([bijlage 4](#)) vanaf nu gaan toepassen op voorstellen en opgaven waarvoor extra middelen gevraagd worden.

Meerjaren Integrale Planning Projectbijdragen (MIP).

Tegelijkertijd signaleren wij dat als gevolg van onze nieuwe manier van werken (opgavegericht, samen met partners, inspelen op kansrijke initiatieven uit de samenleving) er veel kansrijke projecten en initiatieven voorbij komen. In veel gevallen komt een dergelijk initiatief niet op de besluitvormingstafel omdat er voor de gevraagde bijdrage onvoldoende dekkingsmiddelen binnen het betreffende beleidsterrein zijn of wordt het zodanig aangepast dat het daar wel binnen past. Vaak hebben deze initiatieven en projecten echter een breed, integraal karakter en hebben ze een bredere scope dan één beleidsterrein of begrotingsprogramma. Voor dit soort initiatieven en projecten willen wij een Meerjaren Integrale Planning Projectbijdragen gaan opstellen. Een dergelijke planning heeft als doel:

- het inzichtelijk maken van kansrijke initiatieven met een groot maatschappelijke rendement waarvoor geen of onvoldoende dekking binnen de provinciale begroting gevonden kan worden, maar waarvoor een aanvullend, beperkt beroep op algemene middelen wellicht mogelijk is;
- als input te kunnen dienen voor een integrale beleidsafweging bij de Perspectiefnota en/of voor een integrale middelenafweging bij de begroting

- en een hulpmiddel te kunnen zijn voor communicatie (vertellen wat we doen en met wie);
- inzicht te bieden in onze eigen provinciale bijdragen en die van onze partners aan majeure integrale projecten (als bijlage bij P&C-documenten).

De uitkomsten van het doorlopen van de financiële afwegingsladder bij dit soort initiatieven en projecten levert input voor het MIP.

Het MIP is een aanvullend instrument, het komt niet in de plaats van de begroting. Het is een hulpmiddel om horizontaal over en door begrotingsprogramma's inzicht te bieden. Om het MIP transparant en inzichtelijk te houden, zullen we alleen projecten opnemen die voldoen aan de volgende voorwaarden/criteria:

- a. majeure projectomvang (>ca. € 5 mln);
- b. integraal karakter, d.w.z. betrekking hebbend op en bijdragen vanuit meerdere provinciale beleidsterreinen;
- c. samen met partners: opgaven en projecten waaraan ook derden een financiële bijdrage leveren.

Voorbeelden van projecten of programma's die in het MIP opgenomen zouden kunnen worden zijn bijvoorbeeld Connecting Delta, maar bijvoorbeeld ook de versnellingsagenda's die wij samen met partners in de regio in het kader van Sterk Brabants Netwerk willen opstellen.

Financieel kader

In deze begroting zijn de financiële mutaties verwerkt tot en met de voorstellen zoals die in het kader van de bestuursrapportage ter besluitvorming bij Provinciale Staten voorliggen. Dit leidt tot het volgende beeld van de vrije begrotingsruimte:

Vrije begrotingsruimte (Bedragen x € 1mln)	2017	2018	2019	2016- 2019	2020	2021	Struct.
Saldo na burap	18,5	18,5	18,5	55,5	40,9	11,5	17,3

In het [algemeen, inleidend hoofdstuk](#) van deze begroting (blz. 3 – 8) doen wij aanvullend voorstellen om extra middelen te oormerken voor de uitwerking van de bestuursopdrachten uit de Perspectiefnota en voor Philharmonie Zuid-Nederland. Het oormerken van deze middelen houdt in dat uw Staten deze middelen in principe reserveren voor deze doeleinden en dat wij uw Staten tegelijkertijd met het uitwerkingsvoorstel voor het betreffende onderwerp tevens een voorstel tot wijziging van de begroting kunnen voorleggen binnen de nu afgegeven kaders.

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Tevens stellen wij u voor aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor structurele afdekking van structurele VTH-taken en voor het matchen van extra middelen die in de rijksbegroting beschikbaar zijn gesteld.

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Het betreft de volgende bedragen:

Onderwerp (Bedragen x 1mln)	2017	2018	2019	2016- 2019	2020	2021	Struct .
Bestuursopdrachten							
Leegstand	0,5	0,5	0,5	1,5	-	-	-
Connecting Delta*	-	0,04	0,08	0,12	0,17	0,21	*
Sterk Brabants netwerk	2,5	-	-	2,5	-	-	-
Overig							
Philharmonie Zuid-Ned.	pm	pm	pm	pm	pm	-	-
Struct. afdekking VTH	-	-	2,5	2,5	6,2	6,2	6,2
Matching rijksbegroting	0,38	0,38	0,38	1,13	0,38	-	-
Totaal	3,38	0,92	3,46	7,75	6,75	6,41	6,2

* betreft de kosten van rentederving tot een bedrag van maximaal € 9 mln in de periode 2018 -2036. De jaarlijkse rentederving loopt op tot maximaal € 1,2 mln in 2027 en neemt daarna weer af tot € 0 na 2036.

Rekening houdend met dit beroep op algemene middelen resteert de volgende vrije begrotingsruimte:

Vrije begrotingsruimte (Bedragen x € 1mln)	2017	2018	2019	2016- 2019	2020	2021	Struct.
Saldo na burap	18,5	18,5	18,5	55,5	40,9	11,5	17,3
Reserveringen*	3,38	0,92	3,46	7,75	6,75	6,41	6,2
Saldo na begroting*	15,1	17,6	15,0	47,7	34,1	5,1	11,1

* dit betreft bedragen exclusief de pm-post voor Philharmonie Zuid-Nederland.

Dit betekent dat er deze bestuursperiode nog € 47,7 mln vrije begrotingsruimte beschikbaar is voor de verdere uitvoering van ambities uit het Bestuursakkoord, om eventuele tegenvallers en risico's die zich hierbij voordoen op te vangen en om nieuwe ambities en opgaven op te pakken.

Provinciale inkomsten.

Bovenstaand beeld schetst een gezonde financiële positie voor de komende jaren. Het is echter niet uitgesloten dat dit beeld op de middellange termijn onder druk komt te staan. De verwachting is dat één van onze belangrijkste inkomstenbronnen, het rendement op ons vermogen, de komende jaren substantieel lager wordt. Vanaf 2019 realiseren wij onze doelopbrengst van € 122,5 mln per jaar niet meer. Na 2019 kunnen wij dat nog een aantal jaren opvangen door aanwending van de reserve die daarvoor gevormd is, maar als de huidige perspectieven niet veranderen dan ontkomen we er niet aan dat dit na 2020 consequenties zal hebben voor de vrije ruimte in onze begroting.

Wij spannen ons maximaal in om een zo hoog mogelijk rendement op ons vermogen te realiseren. Tegelijkertijd constateren wij dat het werkelijk rendement op onze beleggingen – op dit moment ca. 0,5% bij schatkistbankieren – veel lager ligt dan het fictief rendement op basis waarvan onze Provinciefonds uitkering wordt gekort. Na de invoering van het nieuwe verdeelmodel in 2017 is een actualisatie voorzien waarbij ook de wijze waarop rekening wordt gehouden met het vermogen van provincies tegen het licht zal worden gehouden. Wij zullen dit aspect in IPO-verband en bij de fondsbeheerders blijvend onder de aandacht brengen.

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Leges.

De legestarieven voor 2017 zijn zoals gebruikelijk opgenomen in de paragraaf Heffingen. De afgelopen jaren hebben wij u bij de vaststelling van de begroting ook het voorstel tot vaststelling van de leges tarieventabel doen toekomen. Omdat dit jaar een wijziging van de legesverordening gepland is, onder meer vanwege de m.i.v. 2017 van het Rijk overgenomen gedecentraliseerde VTH-taken van de Wet natuurbescherming, zullen wij de wijziging van de legesverordening en de vaststelling van de leges tarieventabel 2017 in de PS-vergadering van december ter besluitvorming aan u voorleggen.

Toelichting op beslispunten en overige onderwerpen

Begroting 2016 (voorstel 1 t/m 4)

Overeenkomstig artikel 193 van de Provinciewet dienen Provinciale Staten de begroting vast te stellen inclusief de analyse van de financiële positie. Meer specifiek autoriseren Provinciale Staten in dit kader de baten en lasten op productgroepniveau zoals opgenomen in het overzicht van baten en lasten. Tevens stellen Provinciale Staten de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vast zoals opgenomen in het betreffende overzicht.

De verdere uitwerking van de begroting tot op begrotingspostniveau in de uitvoeringsinformatie wordt u ter informatie beschikbaar gesteld.

De begroting sluit met een saldo van € 47,7 mln in de jaren 2017 - 2019.

Deze middelen zijn beschikbaar voor de verdere ambities uit het bestuursakkoord en voor het opvangen van tegenvallers en risico's die hieruit voortvloeien. Bij een volgende integrale afweging kan hierover besloten worden.

Opcenten motorrijtuigenbelasting (voorstel 5)

Overeenkomstig de afspraken in het bestuursakkoord worden de opcenten motorrijtuigenbelasting deze bestuursperiode niet geïndexeerd. Het opcententarief blijft daarmee hetzelfde als in 2015 en 2016: 76,1.

Het opcententarief voor 2017 zal worden vastgelegd in de heffingsverordening. De heffingsverordening is als ontwerpbesluit II bij dit voorstel gevoegd.

Wijziging financiële verordening (voorstel 6)

De financiële verordening bevat de uitgangspunten voor het financiële beleid, financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De wijziging die

nu voorligt heeft geen beleidsinhoudelijke aspecten, maar is “technisch” van aard. Met dit wijzigingsbesluit wordt aangesloten op de wijzigingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente die is vastgesteld op 5 maart 2016. Daarnaast zijn er enkele wijzigingen aangebracht die passen binnen de doorontwikkeling van de vernieuwde beleids- en P&C cyclus. De wijzigingsverordening is als ontwerpbesluit III bij dit voorstel gevoegd.

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf (voorstel 7).

Op basis van artikel 3.4.1. van het beheersstatuut Ontwikkelbedrijf brengen wij twee keer per jaar een voortgangsrapportage uit. De [tweede voortgangsrapportage 2016](#) leggen wij hierbij ter vaststelling aan u voor.

Onderzoeks- en Adviesagenda (voorstel 8).

De provincie wil sturen op kennis die wij als organisatie nodig hebben en die wij onder andere door onderzoek en advies verkrijgen. Om dit goed te borgen stellen wij jaarlijks de Onderzoeks- en Adviesagenda op. De agenda 2017 is als [bijlage 6](#) bij dit PS-voorstel opgenomen. De Onderzoeks- en Adviesagenda is een dynamisch en levend document. In de bestuursrapportage (najaar 2017) kunt u de aanvullingen of wijzigingen op deze agenda vinden. In de jaarrekening 2017 zal vervolgens verantwoording worden afgelegd over de Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, inclusief de onderzoeken en adviezen die zijn toegevoegd bij de update in de bestuursrapportage. U bent uitgenodigd om nu of later dit jaar onderzoeks- dan wel adviesvragen toe te voegen.

Voortgang programma Beter Benutten.

Bij de behandeling van de bevindingen van de Zuidelijke Rekenkamer t.a.v. het programma Beter Benutten 1.0 door Provinciale Staten in september 2015, heeft gedeputeerde Van der Maat de toezegging gedaan om de Staten via de reguliere P&C cyclus te informeren over de voortgang van Beter Benutten. Specifiek over Beter Benutten projecten waar de provincie Noord-Brabant trekker van is of financieel in participeert. Deze bijlage bij de jaarrekening en begroting geeft invulling aan de gedane toezegging ([bijlage 7](#)).

Bijlagen

1. Begroting 2017
2. Bijlagenboek bij de begroting 2017 (deel D)
3. Uitvoeringsinformatie 2017
4. Financiële afwegingsladder
5. 2^e Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf 2016
6. Onderzoeks- en Adviesagenda 2017
7. Voortgang programma Beter benutten

Datum

4 oktober 2016

Documentnummer

GS: 4065875

PS: 4072154

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mw. Ir. A.M. Burger

Opdrachtnemer: B.P. Schemmekes, afdeling Financiën, Planning en Control,
bschemmekes@brabant.nl